

DOMOLJUB

IZKUPIL VSAK PETREK. Cena mu je
3 K na leto. Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 8 K.
— Posredna številka se izplača
po 10 vinarov.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spati in dopisi so pošiljati: Uredništvo
„Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarova
ulica. Naročnina reklamacije in in-
sorati pa: Upravištvu „Domoljuba“.
— Ljubljana, Kopitarova ulica —

Srev. 40.

V Ljubljani, dne 4. oktobra 1917.

Leto XXX.

Zopet sence.

Ali ste brali v zadnjem »Domoljubu« cesarjevo pismo na sv. Očeta? Ali ni lepo? Tako preprosto odkritosrčno, da se kar čuti srčna želja po pravičnem, sporazumnem in trajnem miru. Tudi sovražniki ne morejo prikrivati, da jim vzbuja naš cesar globoko spoštovanje. Ko bi bilo več takih mož, kako kmalu bi nam zasijal solnčni dan miru! A nekateri še vedno le na to mislijo, kako bi druge pogazili in uničili. Tako steza Italijan še vedno grabežljive roke po naši zemlji. Zato so prišli sedaj za nas najtežji časi. Vsa sila vojske je pritisnila na nas in prenašati moramo trde preskušnje dan za dnem. Mi ne moremo drugega kakor da zopet ponavljamo: potrpljenje! Upajmo, da bo tudi teh preskušenj kmalu kmalu konec!

Vojska je vojska, to smo vedno vedeli. Da bi mogla biti tako strašna, tega seveda nismo vedeli, vendar dobrega od nje nismo nikoli pričakovali. Pričakovali smo pa, da bo to klanje odprlo narodom in državam oči. Mislili smo, da bodo vsaj sedaj spoznali, česa je predvsem treba. Sveti Oče in ves svet govori o tem, da se morajo narodi sporazumeti in da more biti podlaga sporazumu le pravica in svoboda vseh. Pri nas nekateri tega še vedno nočejo ali ne morejo spoznati. Nekateri Nemci se kar ne morejo znebiti ošabne gospodovalnosti. In zares obžalovanja vredno je, da se tudi naša vlada ne more oprostiti teh nemških misli in želj. Kaj bi pa bilo z Nemčijo in Avstrijo, če ne bi bili šli nenemški avstrijski narodi s prav tistim ali še večjim pogumom v boj kakor Nemci? Mi mislimo, da bi bila že davno peketala po Budapešti in Dunaju kopita ruskih kozakov! In plačilo za to naj bo novo tlačanstvo?

Ministrski predsednik dr. Seidler je imel v državnem zboru velik govor, v ka-

terem je obetal to in ono, kar bo storil ali pa ne storil. Ko je pa prišel do vprašanja narodov, je ponavljal le to, kar neprestano ponavljajo Nemci. Avstrija naj se tako preuredi, da bo na videz gospodovala pravica, v resnici pa nemštvo. Napravila naj bi se okrožja. V nemških naj bi bilo vse samo nemško, v slovanskih pa slovansko in nemško. Nemeč naj bi povsod gospodaril, Slovan pa še doma le bolj hlapčeval. Mi tega ne moremo razumeti. Ali vlada res misli, da bo na tak način narode zadovoljila? Ali hoče to doseči z bajoneti? Z bajoneti iti nad narode, ki že v štiriletni vojski krvave za cesarja in Avstrijo?

Pa ko bi vsaj sicer mogel ministrski predsednik narodom obljubiti medenih potic. Morehiti bi koga premotil! A takoj za njim je nastopil finančni minister Wimmer in moral izpovedati, da morajo biti tudi še po vojski narodi pripravljeni na težka bremena. Samo za vojsko je napravila država dolga nad 40 milijard, to se pravi štirideset tisoč milijonov kron. Minister še sam ne ve, kaj bi počel. Nekateri so mu svetovali, naj bi segel po ljudskem premoženju in naj bi vzel vsakemu državljanu eno tretjino ali vsaj četrtino vsega, kar ima. Minister je preračunal, da bi dobil na ta način kakih 30 milijard. To, pravi, še za vojni dolg ni, a kje potem dobiti denar še za obresti in pa, da se popravi škoda in vse gospodarstvo nanovo uredi? Kaj bo tedaj ukrenil finančni minister? Delal bo nove in nove dolgovne in skušal obresti plačevati z novimi in novimi davki. In vlada, ki sama ve, da nikamor ne more brez ljudstva, še tega narodom noče privoščiti, da bi svobodno sopli in se svobodni z novim veseljem lotili dela!

Kdor res ljubi Avstrijo, ta mora vse drugače začeti. Če ni slep, mora najprej vse moči obrniti v to, da bodo narodi, ko se vrnejo iz vojske, zadovoljni in veseli. Le tedaj bodo s pridnim delom tudi državi pomagali iz stisk in težav.

Bog pošlji Avstriji mož, ki bi to spoznali, dokler je čas! Cesar nam dobro hoče, to dobro vemo, treba je le še mož pri vladi, ki bi že enkrat premagali tisto nesrečno misel, da je Avstrija nemška država in da je nemštvo in Avstrija — enol! To pa nikdar ni bilo, ni in ne bo! To more hoteti le kdo, ki hoče, da bi tudi Avstrije ne bilo!

Odkrita beseda.

Iz govora poslanca dr. Lovro Pogačnika v državnem zboru dne 28. septembra t. l. (O rekviziciji, — za mir!)

Kar se tiče rekvizicije, Vam povem: Vi gospodje iz drugih kronovin niti v sanjah niste videli, kar se pri nas dogaja. Mi se nahajamo v ožjem vojnem ozemlju. Kdo je opravičen rekvirirati? Po postavi politična oblast. (Medklici.) Politična oblast je naznanila, da bo samo mesto za krmila rekviriralo. V resnici pa izgleda vsa stvar drugače. Zjutraj je prišel zastopnik deželnega mesta za krmila, opoldne zastopnik nakupovalnega urada enega armadnega zbora, popoldne pa drug so-sednjega armadnega zbora.

Zvečer je prišla ena kolona, drugi dan druga, opoldne že tretja itd. In potem pridejo še posamezne patrulje z bajonetom in puško in zahtevajo od kmeta seno. Naš kmet je lojalen človek, to je dokazal v vojni. Radi tega da seno, mora ga dati nasproti brahijalni sili. (Pritrjevanje.) — Oglejmo si le eno občino v mojem volilnem okraju. V tej občini so rekvirirali samo v teku treh tednov 15 vagonov sena. (Ogorčenje.) V drugih deželah pa le po en ali dva vagona od občine. Toda v tej občini je še več drugih bataljonov nastanjenih. Zraven tega se je naselilo v vasi še 400 Mažarov z 900 konji, ki so v štirinajstih dneh vse popasli, kar je bilo zele-

nega. V nekaterih okrajih so vzeli posameznikom zadnjo bilko in niso pustili za lastno živino ničesar. Pač pa so rekvirirali v nekem okraju za lovskega konja okrajnega glavarja. (Medklici, vznemirjenje.) Naravna posledica tega je, da mora kmet prodati zadnji rep iz hleva. Vse naše gospodarstvo je v svojih temeljih razbito, eksistenčni predpogoj ljudstva je ogrožen. (Ploskanje.)

Se eno poglavje moram obravnavati: pašnike. Pripetili so se namreč kričeči slučaji nemarnosti, da so n. pr. na Reki ali v Vipavski dolini, ki je pravi paradiz zlahtnega sadja in grozdja, pognali konje v vinograde, kjer so vse popasli. (Poslanec Benkovič: In brez vsake potrebe!) Seveda ni bilo prav nobene potrebe! Sam sem nekoč posredoval pri vojnem poveljstvu, naj odpravijo konje iz tega našega sadnega vrta, sam sem obhodil planine, kjer bi se lahko paslo na tisoče konj, tam so krasni pašniki in tik pri njih ceste in potoki. Upam, da se je to tudi že zgodilo.

Gospoda moj! Kdo je kriv teh slabih razmer? Najprej vojska, potem birokracija.

Kriva je birokracija, ki nima dovolj poguma, da bi povedala vojakom resnico v obraz. Prepričal sem se, da so tudi generali ljudje in da imajo srca!

Krivi so nižji poveljniki, ki pozabljajo, da so v lastni, ne v sovražnikovi državi.

Kriva je moralna zanikarnost nekaterih delov čete. Te so, hvala Bogu, večinoma le ljudje, ki se potuhujejo v ozadju. Polki na bojišču so vse hvale vredni! To je psihološko tudi popolnoma razumljivo, kajti kdor je kdaj hrabro zrl smrti v oči, kdor je sam pretrpel vso to bedo, vse te žrtev, ta tudi sočustvuje z lastnim ljudstvom; kdor se pa v ozadju potuhuje, kdor skrbi le za lastni želodec in lastno bodočnost, ta pozablja, da bivajo poleg njega tudi drugi, ki so prav tako državljani, kakor on sam. (Bravo, bravo!)

Končujem. Neoporečno dejstvo je, da vsi narodi sveta, ne samo mi in naši sovražniki, marveč tudi nevtralcii želé miru. Ves svet hoče miru. Zato se zelo čudim, da so tudi tu v zbornici gospodje, kateri pravijo, da niso za mir sporazumljenja, temuč omejujejo svoje mirovne želje s klavzulami posebnih zahtev, osvojitve itd.

Kot patriot, ki ljubi svojo domovino in svojega cesarja, ki je to svojo ljubezen tudi dokazal, ko je kot oče šesterih otrok prostovoljno odšel na fronto, trdim: Splošno prepričanje človeštva, vseh narodov in našega naroda je, da ne bo ne zmagovalcev, ne premagancev. Nemškega miru ne bo, marveč se bo sklenil pravi mir človeštva, v katerega upajo vsi, ki so blage volje. (Bravo!)

In slednjič pravim še: Samo pravi, resnični mir hočemo, mir svobode, enakosti in bratstva vseh narodov sveta. Zato bomo hvaležni svojemu ljubljenu vladarju, ki je edini med vsemi kronanimi glavami sveta odkrito izrazil svojo mirovno voljo. V svojih molitvah prosimo, naj bi Bog mirovno delo svetega očeta blagoslovil. Prosimo pa tudi Boga, naj bi blagoslovil vsako besedo, vsaki korak,

vsako dejanje, vsakega človeka, ki nas reši te strašne moritve! (Dolgotrajno pritrdjevanje in ploskanje.)

Rekvizicija krompirja.

Z ukazom urada za ljudsko prehrano z dne 26. julija 1917 drž. zak. št. 311 glede ureditve prometa s krompirjem letine 1917 je bila zasežena krompirjeva letina. Ta zasega ima namen zagotoviti krompir, ki je najvažnejše živilo, tudi tistim, ki ničesar ne pridelajo. Nameravana rekvizicija bo stroga, kajti potreščina krompirja za nepridelovalce je velika, dasi je letošnja krompirjeva letina silno slaba, očitvidno dokaj slabejša od lanskega leta; poleg tega je pa bilo od letošnjega krompirjevega pridelka veliko pokradenega.

Zgoraj ukazana rekvizicija krompirja se bo pričela. Bog daj, da bi bil uspeh rekvizicije v toliko zadovoljiv, da bi tudi nepridelovalci dobili sedanjim izrednim razmeram primerno količino krompirja; nameravani ostri rekviziciji nikdo ne uide.

Prav posebno pa se povdarja, da se čez mero oddajne dolžnosti krompir nikomur vzeti ne sme.

Vsakemu kmetovalcu morajo ostati nastopne množine krompirja:

1.) za vsako glavo v družini po 150 kg. v družino spadajo gospodar in gospodinja, otroci, hlapci in dekle ter one delavske moči, ki so stalno pri hiši in imajo pri hiši tudi hrano;

2.) 22% celega kmetovalčevega letošnjega pridelka za krmo in kot izgubo;

3.) za seme toliko, da odpade na hektar s krompirjem posajenega zemljišča 22 meterskih stolov krompirja. Čim manj je imel kdo s krompirjem posajenega zemljišča, toliko manj se mu bo pustilo krompirja za seme.

Ko kmetovalec izvršuje svojo oddajno dolžnost, ima pa tudi pravico zahtevati, da se mu pusti zgoraj navedena množina krompirja za njegovo in njegove družine prehrano, za prekrmo in za setev. Kot dobri državljani izpolnjujemo svojo dolžnost, varovati pa tudi smemo svoje pravice, če bi rekvizicije segale predaleč.

Deželni svetnik dr. Josip Dermastia.

Pregled po svetu.

Avstrijski državni zbor. Po vsem tem, kar se je pisalo v avstrijskih in inozemskih listih o združenju Jugoslovanov, bi pričakovali, da bo ministrski predsednik Seidler podal vendarle vsaj nekoliko zadovoljivo izjavo o bodoči prenosni ustavnega ustroja monarhije. Toda prvo, za kar se zavzame Seidler, je, da se neprikrašan in neizpremenjen ohrani dualizem. Za novo vlado obstoji torej avstrijska državna misel samo v tem, da se trdovratno poudarja nemška in ogrska nadvlada nad drugimi narodi, ki naj bi se po prepričanju sedanje vlade ohranila. Duha stare oholosti in narodne nestrpnosti, ki se je danes brani

ves svet, zagovarja v istem trenutku prvi avstrijski minister. Jugoslovanski klub odklanja vsled tega Seidlerjev program na vsi črti, odklanja prav tako njegove narodno-autonomne drobtine, ki jih hoče nadrobiti Seidler z bogato obložene nemške mize. Vsi avstrijski narodi zahtevajo, da se jim dovoli vvesti se k tisti mizi, ki jo vzdržujejo s svojo krvjo. Obed, ki so ga narodi pripravili, bodo tudi zaužili. — Finance. Finančni minister Wimmer je govoril o proračunu 1917—1918, ki nudi sliko izredne resnosti. Vojni dolgovi so dosegli do 1. julija t. l. svoto 41.256 milijonov K. Treba bo razpisati novo posojilo. Davki so zvišani, a kljub temu bo okrog 8000 milijonov kron primanjkljaja, ki ga bo morala država pokriti z novimi davki. Direktnih davkov ne bo moč zvišati. Vpeljati bo treba — je rekel minister — davek na premož, nov vinski davek, zvišati davek na sladkor, zvišati železniške pristojbine. — Vrednost denarja bomo dvignili šele po vojski.

Pri prvem branju finančne predloge je več govornikov poudarjalo, da zahtevajo svobodno državo narodov. Očitali so ministrskemu predsedniku, da ni z nobeno besedo omenil demokratizacije države. Čehi, socialni demokratje so izjavili, da bodo glasovali proti proračunu. Poljsko kolo je v skupnem zborovanju sklenilo, da vztraja v opoziciji; večina v poljskem klubu se je izrekla proti proračunu. V imenu Jugoslovanov je govoril dr. Laginja. Izražal je hvaležnost papežu in cesarju za tople mirovne izjave, ter rotill vse dobromisleče, naj pomagajo, da se odstrani od jugoslovanskega ozemlja nadvlada tujcev. Poudarjal je še enkrat, da Jugoslovani vztrajajo na stališču, označenem 30. maja v parlamentu. »Za svobodo in združenje na jugu bomo zastavili vse moči.«

Ministrska kriza. Ne pridemo na jasno; kakaj ne, vedo predvsem tisti, ki poznajo enakopravnost avstrijskih narodov samo na papirju. Nemci bi najraje, da bi šel državni zbor narazen in bi zavladal absolutizem z nemško nadvlado, krivdo naj bi pa nosili Slovani, ki se čedalje zavestneje ponašajo s svojo močjo in večino. Danes že govorijo, da bo parlament odgođen. Jugoslovanski klub je 28. sept. zopet označil svoje stališče in sicer po svojem govorniku dr. Lovro Pogačniku. Izjavil je slovesno v slovenskem in nemškem jeziku: »Ne v razdrobitvi marveč v združitvi je naša rešitev. Pestati moramo (na jugu) zveza svobodnih, demokratično vladanih narodov pod žezlom Habsburžanov. V tem oziru se razlikuje naš program od programa ministrskega predsednika. Zato bomo glasovali proti proračunu.«

Kako pišejo o noti Avstrije in Nemčije. Zanimivo je brati, kako presojuje vodilni časopisi entente izjavo Avstrije in Nemčije glede papeževega mirovnega predloga. Kar je framasonskega, hoče zatajiti dobro voljo in premagovanje, s katerim je pisana zlasti nota našega cesarja Karla. Nekateri angleški in francoski listi so celo tako drzni, da oponašajo odgovorom osrednjih velevalst hinavščino. »Times« pišejo:

»V notah ni nobenega znamenja, da bi se bili osrednji velesili približali pogojem zaveznikov. Mirovna pogajanja so nemogoča, dokler ima sovražnikasedeno zavezniško ozemlje.« Katoliški listi, kolikor jih ima ententa, pišejo, da osrednji velesili še nista izrekli zadnje besede in da sta voljni pogajati se za mir na podlagi papeževe note. — Toda to, kar pišejo časopisi, ki sicer delajo javno mnenje, za mirovni prospeh ni odločilno; odločila bo vojna utrujenost, ki na strani entente ni manjša kakor pri nas. Mirovno posredovanje sv. očeta in niti Avstrije in Nemčije bosti pospešili mir, ki ga v Rusiji in Italiji zahtevajo s pestjo.

Sv. oče Benedikt XV. nadaljuje svoje delo za mir. Z odgovorom osrednjih velesil, zlasti Avstrije, je papež zadovoljen. Če bi bil odgovor entente tudi odklonilen, ne bo odnehal, marveč storil vse, da ustvari resen temelj za pogajanje. Sv. oče pričakuje sedaj točne izjave o Belgiji. — Nevtralci so obljubili, da bodo podpirali mirovno posredovanje sv. očeta. — Iz Londona poročajo, da bi bila le tedaj, če se Nemčija odpove Belgiji, omogočena pogajanja za mir.

Kako bi se po sodbi entente dosegel mir... O tem vprašanju je govoril v Londonu Asquith med drugim tudi naslednje: »Anglija ne misli, da bi uničila Nemčijo, ali da bi ponižala nemški narod. Boj smo začeli le proti nemškemu militarizmu in ga še danes nadaljujemo; nemški demokraciji želimo, da prevrže tega demona. Naš mirovni smoter je ta, da dosežemo prostora med velikimi tudi male države. Samoposebi se razume, naj sovražnik izprazni zasedena ozemlja v Franciji in v Rusiji. Vidimo že zdavnaj zrele zahteve Italije, Romunije, Srbije, ki se ji mora vrniti stara domovina, pa dati tudi prostor, ki ga zahteva, da razširi svoje narodno življenje. Poljska je tu in Grška ter Jugoslovani tudi ne smemo pozabiti...« Vidi se, da Anglija še ni nič popustila in da zahteva le žrtve od osrednjih držav, da bi sama gospodovala... Nasproti se je pa baje izrazil ministrski predsednik Lloyd George, da se poteguje za skorajšen pravični mir. Tudi drugi ljubitelji miru delajo nekaj tednov sem krepko za mir. Listi, ki pišejo za mir, imajo čedalje več naročnikov.

V hrvatskem saboru je bil na dnevnem redu predlog poslanca Radića in tovarišev o splošni volilni pravici. Zahtevajo: aktivna in pasivna volilna pravica naj se prizna vsakemu, ki je dopolnil 20. leto. Vse poročene žene in ravno tako vdove imajo aktivno volilno pravico. Za poročene žene lahko glasuje mož in obratno. Neporočene žene imajo aktivno volilno pravico, ako so dokončale kako srednjo šolo, ali ako imajo samostojno gospodinjstvo. Volilna pravica se sploh ne more izgubiti. Število volilnih okrajev naj se poveča na 134. Vlagatelji zahtevajo, naj se glasuje o nujnosti po imenih.

Nujnost je večina odklonila. Nato so nastali v saboru zelo viharni prizori, med katerimi so se slišale za hrvatski sabor različne zelo nedostojne psovke.

Rusko demokratično zborovanje. Dne 27. sept. se je šla ruska demokratična konferenca v petrograjskem mestnem gle-

bišču. Navzoči so bili tudi člani vlade, več diplomatov in 1200 zborovalcev iz vse države. Prišel je tudi Kerenski, ki ga je večina živahno sprejela. Na zboru se bo določila oblika vladne oblasti, kakor tudi pot za složno delovanje te vlade in demokratičnih zvez.

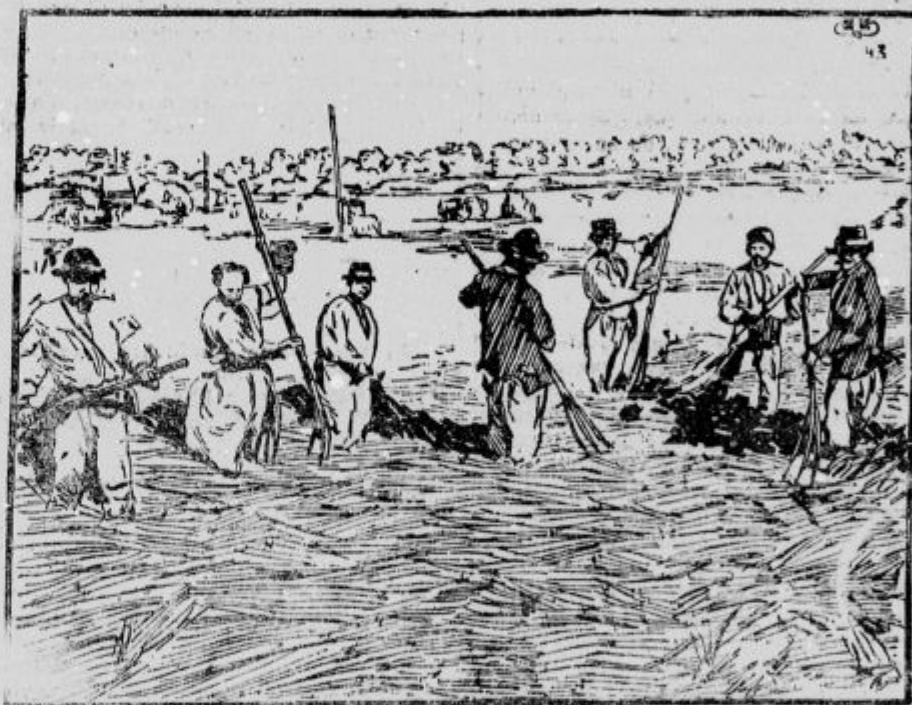
Vojni smotri. Državni kancler dr. Michaelis je v nemškem državnem zboru zopet govoril. V razlagi o odgovoru na papežovo noto je rekel: Nemško noto so sprejeli naši prijatelji in zavezniki z odobravanjem; večina naših sovražnikov je pa očitno v zadregi. Težko razumem, kako bi mogel poznavalec mednarodnega položaja in mednarodnih običajev kdaj misliti, da bi Nemčija podala enostransko izjavo glede na rešitev tako važnih vprašanj, ki so v nerazdružljivi zvezi z vsemi vprašanji, o katerih se bo moralo razpravljati pri morebitnih mirovnih pogajanjih tako, da bi ne bilo nam ugodno. Vsaka taka izjava bi zdaj le zmedla in bi škodovala nemškimi

Svetovna vojska.

Napeto delovanje letalcev na italijanskem bojišču. — Na gori Sv. Gabrijele in na Banjšici se vedno bijejo. — Živahnjejši nastopi Rusov. — Novi boji v Flandriji. — Napad nemških letalcev na London. — Prvo ameriško vojno poročilo.

VOJSKA Z ITALIJO.

Mrzlična delavnost se opaza na vsej bojni črti. Kaj dela sovražnik? To vprašanje narekuje obema nasprotnikoma nemajhne skrbi; povsod se zaradi tega skrbno poizveduje. Na naši strani se bolj živahno giblje pehota; na sovražni letalci. Naša in italijanska uradna poročila javljajo o številnih nastopih avstrijskih napadalnih

Žetev in mlačev na Romunskem.

koristim. Približali bi se ne bili niti za en korak miru in bi bili gotovo vojsko le podaljšali. Za zdaj moram odkloniti, da natančno opišem naše vojne smotre in določim naše posredovalce. Vsled nastopa sv. očeta stoje evropski narodi še enkrat na razpotju. Še enkrat se jim nudi prilika, da krvaveči iz mnogih ran prično zopet obnavljati Evropo. Na sovražnikih je sedaj, da dokažejo, če so čutili diih dobre volje. V bodočih dneh se odloči veliko vprašanje. Glede na pogajanja o miru vlada nima vezanih rok. To velja tudi o Belgiji.

Iveri.

Z napuhom revnih ljudi si snaži hudič svoj nos.

En gram sile tehtar več kot stot pravice.

Ko je vsega konec, zna tudi norec svetovati.

patrulj. Posebno živahno so nastopale na tirolskem bojišču pri vojni skupini maršala Hötendorfa. V ozemlju Tonale je udrla naša patrolja celo skozi italijansko črto in ostala cel dan za njo, razstrelila ponoči pred 26. sept. dve sovražni postaji žične železnice, zažgala več skladišč in se brez lastnih izgub vrnila z desetimi ujetniki. Italijanska pehota pa pritiska na Banjški planoti. Zadnje dni tam neprestano grme topovi in naskakujejo italijanski bataljoni, toda uspeh jim ni usojen. Nad vse gibčni so bili letalci, kakor pred vsako novo ofenzivo. Italijanski so napadali in poizvedovali v smeri bohinjske železnice, 6 Capronijev in štirje bojni letalci so napadli postajo Podbrdo. 27. septembra so zopet metali bombe na Pulj in Poreč, pravijo da brez kake vojaške škode. Več italijanskih letalcev je bilo na fronti sestreljenih, 26. septembra kar trije; tudi naši so

z gubili par letal. Napadli so Jesi pri An-koni, Ferraro in Cervinjan ter zažgali več italijanskih zrakoplovnih lop in par balonov.

Gora sv. Gabrijela... Kdor je bil na tem ognjišču, misli z grozo nanj in se šteje srečnega, da je prišel z njega! Obe naproti artiljeriji obsipujeta — vsaka drugo polovico — to goro smrti z najtežjimi granatami, ki razvijajo oblake strupenih plinov. Boji na tem prostoru malokdaj počivajo.

Italijanska armada. Nihče bi ne bil pričakoval, da bo v italijanski armadi toliko vztrajne discipline, da bi bila zmožna enajstkrat naskočiti skalnate čeri, in sicer zastoj. Sicer se vsa poročila s fronte strinjajo, da italijanska pehota daleko ne dosega naše; ko bi sovražnik ne imel tako izvrstne in mnogoštevilne artiljerije, bi naša pehota zapodila sovražno s kopiti in ročnimi granatami v Benečijo; vendar moramo občudovati tudi sovražno pehoto, — ki kljub neštevilnim, brezuspešnim napadom še vedno naskakuje. Toda zadnje čase se v italijanski armadi opazuje vedno manj discipline. Po italijanskih mestih mora delati red že — angleška infanterija, ker italijanska ni več zanesljiva. Poroča se, da se je bilo uprlo že par italijanskih brigad, kar potrjujejo tudi italijanski ujetniki. Dezertirji se vedno bolj množe, cele skupine prehajajo k nam. Očividci z zadnje ofenzive pripovedujejo zelo zanimive reči. Na par mestih je italijanska pehota pri naskoku »naskočila« naše järke z dvignjenimi rokami. Srečnega se je štel oni, ki je prodrł skozi naš zaporni ogenj v naš jarek v ujetništvo. — Nazaj je bilo nemogoče, ker so karabinierji in angleška artiljerija podili množice k napadu. Mnogo italijanskih ujetnikov je potem popadalo v italijanskem zapornem ognju za strelskimi jarki. Naši številni italijanski ujetnikov niso mogli držati v strelskih jarkih in kavernah, podili so jih za fronto, seveda skozi italijanski zaporni ogenj, kjer je mnogo teh revežev našlo v lastnem ognju žalostno smrt. Angleško topništvo je celo namenoma streljalo v ujetniške kolone. Tako je 4. sept. naznanil italijanski letalec, da se pomika večja kolona ujetnikov na južnem delu naše fronte v zaledje. Angleška artiljerija je namerila na ta oddelek svoj ogenj, ubila 200 Italijanov, ranila pa 300 ujetnikov. Ni čuda, če raste v italijanski armadi sovražstvo proti Angležem. V taboriščih in krajih za fronto se angleški in italijanski vojakji večkrat spoprimejo.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Rusi silneje nastopajo. Kdor bi mislil, da je ruska armada popolnoma nesposobna za boj, ta bi se motil. Ruska armada je sploh občudovanja vredna, da ni v silnih homatijah popolnoma razpadla. Zadnje čase zopet čuti na vsej ruski fronti, da se ruska armada z novo vztrajnostjo poživlja. Njeno topništvo od časa do časa zelo živahno nastopa, tudi več manjših napadov sovražne pehote so morali zavezniki odbiti.

Na romunskem bojišču so zadnji teden ponehali sovražnikovi napadi; bilo je le par manjših spopadov.

Konec ženske armade. Kakor je znano, so hotele bojevite ruske žene ustanoviti žensko armado, da rešijo domovino. Cvet ženstva to gotovo ni bil —! Organizirale so že cel ženski bataljon, ki je pa doživel neslaven konec. Ženske vojakinje so se med seboj krvavo stople, poveljnico so baje skoro ubile. Cel polk vojakov je moral nastopiti, da je ukrotil hrabre vojakinje, ki so jih nato poslali domov, kamor tudi spadajo.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Novi boji v Flandriji. Angleži ne dajo miru. Po odbitih napadih, o katerih smo zadnjič poročali, so si dovolili par dni odmora, potem so pa zopet napadli 26. septembra; toda Nemci so jih bili prehiteli. Prejšnji dan so napadli angleške postojanke severno pri cesti Menin — Ypern in iztrgali sovražniku večino onega ozemlja, ki so ga bili izgubili 20. septembra. Z najsilnejšim streljanjem in z nastopom velikih sil so skušali nato Angleži vreči Nemce zopet nazaj, pa se jim ni posrečilo. Izgubili so 260 mož na ujetnikih. Po noči 26. septembra pa so Angleži razvili silovit artiljerijski napad na flandrijskem bojišču; nato je napadla za steno prahu in dima njih pehota, ki so jo na mnogih točkah spremljali oklopni avtomobili. Več angleških napadov ob Langhemarcu je bilo odbitih. V prostoru pri cesti Menin — Ypern so imeli Angleži nekoliko več sreče; predrli so kak kilometer globoko in tako malo utisnili nemško bojno črto. V drugih odsekih je boj divjal semintja, toda končno so Nemci iztrgali vse začasno izgubljene postojanke. Boji se nadaljujejo.

Pri Verdunu večkrat napadajo Francozi skupno z Angleži, enako tudi pri Soissons in na vzhodnem bregu Moze.

Letalski napadi na London. Nemški letalci so pretečeni teden dvakrat napadli v večjem številu angleška obrežna mesta in London. Napad se je izvršil v več skupinah. Kakor se poroča je bilo pri enem napadu ubitih 15 oseb, ranjenih pa 70. Vsi zrakoplovci so se srečno vrnili.

Prvo amerikansko vojno poročilo. Ameriški vojni minister je izdal prvo vojno poročilo, kjer poroča o delovanju zaveznikov v pretečenem tednu. Pravi, da vsa podjetja zaveznikov merijo na to, da utrudijo Nemce, dokler ne pride ameriška pomoč.

Tedenske novice.

Dobrodelni shod. V četrtek, 27. sept. so se sestali zastopniki karitativnih društev in lepo število zagovornikov, podpornikov ter prijateljev krščanske dobrodelnosti v prostorih Rokodelskega doma v Ljubljani, da bi javnost zlasti v tem času naraščajoče bede, množčega se števila sirot, invalidov, vdov in otroških zapuščenec zainteresirali za nujno pomoč in sodelovanje pri napravah v prid vsem naštetim siromakom in betežnikom. Odlični govorniki zlasti dr. Milčinski in dr. Zdešar, so v presrečnih besedah kazali, kje je sila

najhujša in kako naj se udelejuje krščanska ljubezen. — Zborovanju je predsedoval kanonik dr. Gruden. Navzoča sta bila tudi presvetli g. knezoškof dr. A. B. Jeglič in deželni predsednik grof Attems.

Za združenje Jugoslovanov. Tudi slovenski duhovniki tržaško-koprski škofije so se s posebno izjavo pridružili deklaraciji naših državnih poslancev z dne 30. maja t. l. Iskreno so pozdravili mirovno not sv. očeta Benedikta XV., obenem pa častitali ljubljanskemu knezoškofu, premisljivostnemu gospodu dr. A. B. Jegliču ob njegovih 20 letnici škofovanja.

† Frančišek Krische. V Pulju je umrl vojni kurat Slovenec Franc Krische vsled griže in pljučnice. Poprej je kaplanoval v Šmartnem, Vodica in pri sv. Jakobu v Ljubljani. Pokojni kurat je bil zelo vnet za katol. organizacije ter je tudi sodeloval pri Gospodarski zvezi. Mir duši!

Mladina, mladina! Vojna podivjanost, mladostna razvajenost, pomanjkljivo nadzorstvo, nedostatna vzgoja, opuščanje molitve in sv. zakramentov; vse to in še marsikaj rodi žalostne sado. En tak slučaj. V Ljubljani je dne 28. septembra zvečer zabodel 16letni ključavničarski vajenec Franc Kikelj v gostilni Perkotovi (na Zabjeku) domačo hčerko 16letno Frančiško, ki je med vožnjo v bolnišnico izdihnila. Nesrečnež je hotel tudi sebe usmrtiti, a se je samo ranil. Vzrok je naveden v prvem stavku te pretresljive novice. Grozna zaboda mladega fantiča!

V meglu prahu je zavita Ljubljana. Škopiti ne kaže, ker štedimo s premožem in vodo; promet zlasti s težkimi avtomobili je sila živahen, dežja pa nič. Hiše ob prometnih ulicah kar plavajo v prahu!

Mož dela in vztrajnosti. V podjetju ljubljanskega »Katol. tiskovnega društva« v Novem mestu (Tiskarna Krajec nasl.) praznuje 3. okt. g. Maks Petrič 40-letnico, kar služi kot tiskar in stavec in sicer pri enem podjetju. Zvestemu in trudoljubivemu slavljenču čast! Naj ga Bog ohrani še dolgo v čilem zdravju!

Nenavadna prikazen. Okrog Ljubljane opazajo ljudje že več časa cele stebre mušic, ki se vrte in plešejo v obliki vodnih curkov nad drevesi in hišami. Nekateri pravijo, da so to jate drstečih se mravelj, kar pa ne bo res. V strugi Ljubljanice se je vsled suhega vremena naplodilo na milijone mušic (neka vrsta komarjev), ki sedaj po svoje rajajo in se vesele tople jeseni. Dolgo življenje jim itak ni prisojeno.

Ustreljen vojaški pobegež. Na Savi se je priplazil zvečer v prodajalno trgovca Leopolda Berdajs vojak-pobegež, ki je bil skrit pod divanom. Gospodar se je oborožil s puško in ga pozval, naj zapusti skrišališče. Tuje je hotel pobegniti, toda gostilničar in neki železničar, ki je prav takrat došel, sta ga zadrževala. V razburjenosti in za strah je Berdajs ustrelil, pri tem pa zadel tuja v hrbet. Prepeljali so ga v Ljubljano, kjer pa je podlegel rani.

Vse polno tatvin. Vse bi ljudje radi zvrgli na vojsko, a božjih zapovedi vojska ne bo odpravila in jih ne bo. Zdi se, da se semintja zlasti 7. zapoved malo vpošteva, in vendar smo bili doslej Slovenci

na glasu, da smo pošteni in da nam je sveta tuja lastnina. Naj se ta zavest ohrani! Toda — žalibog — čujemo vedno in vedno o novih tatvinah. Zadnji čas so kradli prešiče, blago, denar, usnje, panjove i. dr. v Zaborštu, Dragi, v Mengšu, Hrušici, v Poličkem vrhu pri Litiji, v Ostrožnem brdu, na Savi, na Igu in drugod. Dolge zimske noči bodo potepuhom dajale še več potuše in prilike, zato pa treba skrbeti za zadostno varstvo.

In zopet ogenj. Dne 25. sept. je uničil požar pri Stari Fužini ob Boh. jezeru štiri gospodarska poslopja, tri hiše in nekaj kozolcev. Ogenj so omejili vrli okoličanski gasilci in vojaštvo. Ali so zanetili italijanski letalci, nam ni znano.

Petrolej se je bil unel 25. sept. pri trgovcu Al. Urbančiču v Knežaku. Ogenj se je hitro širil po trgovskem skladišču. Pri gašenju se je podrl strop, ki je zasul več gasilcev. Še tretji dan jih niso mogli izkopati.

Letalske bombe so zopet padale na Trst 24. septembra. Nekaj hiš v notranjem mestu je bilo zadetih in deloma razrušenih. Na dveh krajih je nastal ogenj, ki so ga pa hitro zadušili. Izmed ljudi ni bil nihče zadet.

Vode manjka. V Primorju je nastalo vsled suhega vremena veliko pomanjkanje vode. V Opatiji so se vodnjaki posušili. Sušak dobiva vodo iz reškega vodovoda, a le gotovo mero. V Zagrebu in Ljubljani so omejili uporabo vode.

Bogata trgatev. Na Štajerskem je trta tako dobro obrodila, da ljudem zmanjkuje posode, zlasti, ker so napravili in bodo še napravili dokaj sadnega mošta. Grozdje je tudi v nižjih legah popolnoma dozorelo. — Nasproti pa tožijo, da je vino v Istri bolj slabo, ker je manjkalo galice in žvepla in ker vsled suše grozdje ni moglo zoreti. V Dalmaciji je vinska trgatev silno slaba. Na otoku Visu je letos le eno petino pridelka.

Vojaške novice.

Z vojnim križcem je odlikovan za hrabrost inf. Maks Čermel, doma iz Vipave, vas Dolga Poljana.

Z najtežjega bojišča svetogabrijelskega pošilja srčne pozdrave strelec Forčič Angelj. Pridružuje se vsebini novice v zadnjem Domoljubu — »Plačilo za zvestobo« ter pravi: »Upam, da ne bomo več tako zatirani, kakor smo bili dosedaj. Kdor hoče kaj takega početi, naj pride tu sem in bo videl, kako strahno mi tu trpimo. Pričakujemo, da naša kri ne bo zastoj prelit in da bomo vsi enkrat deležni enakih pravic in svoboščin pod vlado našega milega cesarja.«

Naši pomorski letalci so 27. sept. z bombami uničili italijansko zrakoplovno lopo v Jesi pri Ankoni. Druga skupina naših pomorskih letalcev je 29. sept. napadla ital. zrakoplovno lopo pri Ferrari. Lopa je bila trikrat zadeta; zrakoplov, ki se je notri nahajal, je

zgorel z visokim plamenom. Naši so se vsi srečno vrnili.

Dve letali je izgubil Italijan 26. sept. pri Podbrdu. 27. popoldne je spet prišel s celo bando, izmetal obilo blaga in zažgal dve hiši.

V italijanskem ujetništvu se nahajajo od 19. avgusta: Medvedšek Franc, Gameljne; Jelenc Franc, Pirniče; Cebolj Janez, Voklo; Kosirnik Janez, Klanec; Mihelič Franc, Moste pri Ljubljani; Vrečar Franc, Sneberje pri Ljubljani; Arh Jožef, Bitnje pri Boh. Bistrici. Vsi želimo težko pričakovani mir, ki ga nam Bog kmalu daj! Zdravstvujte!

Za 12 ofenzivo je naročila Italija novega orožja. Da bo mogla plačati ameriškim denarnim mogotcem, je vlada Združenih držav v Severni Ameriki sklenila, da dovoli Italiji 5 milijard lir vojnega posojila. Švicarska poročila zatrjujejo, da bo došlo na italijansko fronto nad stotisoč francoskih, angleških in ameriških vojakov. Amerika je baje poslala tudi 1500 topov v pomoč Italiji.

Italijansko pomorsko letalo je sestrelil poročnik pl. Banfield dne 21. sept. To je že njegova 14. zmagava v zraku.

Ruska armada zmanjšana. Po izjavah švedskih listov je rusko armadno poveljstvo odpustilo do 6 milijonov mož iz vojne službe, ker celotne armade (12 milijonov) ne more več preskrbovati s potrebščinami.

Begunec Štefan Humer naznanja, da stanuje sedaj s svojo družino: Dolga Raka št. 4, p. Raka pri Krškem.

48krat zmagal. V zračnem boju je padel nemški letalec Voss, ki je tekom sedanja vojske sestrelil 48 sovražnikovih letal.

Zaostanki na cenzurnem uradu. Na cenzurnem uradu avstr. Rdečega križa (oddelek za vojne ujetnike) se je nakupilo toliko pisem, da ne gre več naprej, dasi je zaposlenih 1500 oseb. Nekateri pišejo skoraj vsak dan in sicer dolga pisma z drobnopisavo, zato delo pri cenzuri ne gre izpod rok. Meseca oktobra cenzurni urad ne bo sprejemal pisem, razen v izjemnih slučajih.

Podmorski čoln »Deutschland«, ki je med vojsko priplul v Ameriko in nazaj, je zdaj spremenjen v bojno ladjo. Te dni se je vrnil z vožnje po ameriških, avstralskih in južnoafriških vodah.

Naši pozdravljajo. Vsem bralcem »Domoljuba« pošiljamo iz Ischla iskrene pozdrave ranjeni vojaki: Zavec Konrad, Maribor; Blaušteiner Jakob, Sv. Jurij, i. ž.; Doberšek Franc, Grobelno; Ravnikar Anton, Celje; Košmetj Franc, Sodražica; Cerar Franc, Moravče. — Pristrčne pozdrave pošiljamo vsem domačim in vsem bralcem »Domoljuba« slovenski fantje, ki smo b'li ujeti v 11. bitki — hvala Bogu — še zdravi. Anton Možina, Anton Femeč, Ivan Grobeljšek iz Litije. Nahajamo se v italijanskem ujetništvu.

Razne novice.

Da se ne pozabi. V Ljubljani, Celju, Mariboru in v drugih mestih slovanskega juga živi sedaj mnogo zagrizenih Italijana-

šev iz Primorja toda; nihče jim ne skrivi lasu. Slovenci kakor Nemci jih puščajo v miru in se ne razburjajo, če govorijo na ulici svojo laščino. Pač pa so se oni razburjali in nas topli, če smo v naših primorskih krajih pred vojsko rabili svoj materni jezik. Čudno, niti mariborski Nemci se ne razburjajo nad laško govorico, slovenščina jim bolj smrdi. Ali se bodo italijansko govorčavi Avstrijci, ki so sedaj v stiski naši gostje, kaj naučili?

Blagoslov. Posestnik Jožef Knafelc v Smihelu št. 6 ima 15 let staro trto, ki je bila letos oblagodarjena s okroglo 1900 grozdi.

Premalo pazijo. Pri štajerskem vojništvu prometnem zavodu se je pokvarilo za tri vagone pšenice. Snle snovala je popolnoma in najbrž ne bo za rabo, četudi so jo presušili. V časih tolikega pomanjkanja bi morali poklicani variti pač bolje paziti na drago ceno žito.

Izgubil dom — zdaj pa še materni jezik. V begunskem taborišču v Steinklammu je do 300 otrok hrvatskega in italijanskega jezika, ki so doma okrog Pulja ter so tam hodili v hrvatske, oziroma italijanske šole. V taborišču so zanje vpeljali nemško šolo in nemški pouk, ki nemštvu prav nič ne bo koristil, škodil pa izobrazil dotičnih otrok. Ali je v nemščini res tako blaženstvo? To stvar naj bi si ogledali bolj od blizu poslanci.

Nove rabuke v Turinu in Milanu. Francoski listi pišejo o novih spopadih med delavstvom, policijo in vojaštvom v Milanu in Turinu. Mrtvih je veliko na obeh straneh. Razburjena množica je plenila po skladiščih. Tudi iz Neapolja se čuje o draginskih nemirih.

Vsi tujci so morali vsled ukaza deželne vlade oditi s Koroškega do 20. septembra. Med tujce se prištevajo zlasti letoviščarji in častniške družine.

Letalstvo napreduje. Dne 25. septembra sta se dvignila dva laška letalca v Turinu, preletela sta alpe, Francijo in Kanal ter prišla v London v petih urah. Prinesla sta s seboj važno pošto.

Rusija. Ministrski predsednik Kerenski, ki bi bil rad predsednik ruske republike, ima čedalje več nasprotnikov. Nekateri bi ga radi spravili pred sodišče. — Glede njegovega osebnega življenja trde francoski listi, da se je poročil z igralko Timmet, a da je bil vdovec. Zadnjič smo po nekaterih sporočilih iz drugih listov posneli, da se je ločil od prve žene.

Nevarno gibanje. V industrijskih krajih zapadne Sev. Amerike se je združilo do 180.000 delavcev in začelo stavkati. Med temi so železolarji, delavci na ladjah, kurjači, pomorščaki. Plovba je deloma ustavljena, delavci prirejajo burne demonstracije.

Dopisi.

Sv. Duh pri Školji Loki. Dne 16. septembra je daroval v župni cerkvi Stare Loke prvo sveto mašo naš rojak č. g. Ivan Pintar, sin ugledne družine Stročevca pri Sv. Duhu. Popoldansko opr-

vilo je bilo v naši podružnični cerkvi, ki je bila v ta namen primerno ozaljšana. Pogrešali smo pač močnejših zvonov, pa tudi naših fantov, da bi z veseljem pritakavanjem dali duška ljudskemu veselju in povečevali dan, ki ga je naredil Gospod.

Ni zvonov, ni sinov... V težkih, skrbi polnih dnevih je slovesnost nove sv. maše kot nekak utrinek sreče solnčno jasnih dni. Za hip pozabi srca trpko vsakdanjost, ko stopa izmed njih srede izvoljeni sin naroda, ki je posvetil svojo mladost Vsemogočnemu, položil varljive nade sveta na žrtvenik Gospodov. — Želimo g. novomašniku, naj ga božji blagoslov spremlja na vseh njegovih potih in z mnogimi sadovi v vinogradu Gospodovem.

V noči pred 19. septembrom je okrog enajste ure planil rdeči petelin na streho posestnika Langerholca v sosednji vasi Peven. Prav gotovo je varoval sam sv. Florijan, ki mu je posvečena tamošnja podružnična cerkev, da se kljub pomanjkanju ljudi in vode niso vzele sosednje hiše; pogorela bi bila lahko vsa vas. Prihiti so sicer kasneje ljudje in vojaki; vendar ko je ogenj dosegel višek, ni bilo razen par domačih mož nikotar za pomoč, a ti so morali gledati na lasno nevarnost. Pogorel je skedenj z vso mrvo in orodjem ter hlev. Vzrok — nepredvidnost z neko vojaško igralko, menda raketo. Zopet nauk: pustite vojaške stvari!

septembra v dvorani rokodelskih pomočnikov, ki je bila dobro zasedena. Imeli smo nagovor, zabavno predstavo, deklamacije in slovensko petje. Če smo takole sami skupaj zbrani, se nam zdi, kakor da bi bili doma, posebno ob nedeljah, ko imamo skupno službo božjo s slovensko pridigo. Posebno lepo se je razvilo društvo sv. rožnega venca. Vsako 4. nedeljo v mesecu se zbere vsi člani pri skupnem sv. obhajilu. Lepe slovenske rute se prav mično podajo med nemškimi klobuki in napravijo prav slikovit vtis. Naše geslo se glasi: Po Mariji k Jezusu! Vsako društvo ima tudi svojo zastavo. Obe zastavi naj pri vsaki javni prireditvi in pri vsaki slovesnosti pričata o naši zavednosti in o našem mišljenju! Predsednik obeh društev je č. g. kaplan Tensundern. V predsedstvu so: Grossmann, Tuhtar, Skraber, Dobravc, Kaša, Osolnik. Zaupniki: Česka, Južnik, Masnec, Sajovic, Šuler. — V načelstvu društva sv. rožnega venca so gospe: Južnik, Medvešek, Poglajen, Skraber, Kravanja, Turnšek, Šuler, Vouh, Tuhtar.

Vsi tukajšnji Slovenci v Gladbecku pošljamo srčne pozdrave vsem, ki nas poznajo, posebno pa še članom na bojišču, našim hrabrim vojakom ter ostanemo zvesti veri in Cerkvi, cesarju in domovini.

Z avstrijskim pozdravom.

Oddelek minometalcev.

Suša neznosna! Letina je bila malokrat slabša kot letos, zlasti na peščenih zemlji. Krompirja ponekod prav nič več, kot so ga posadili. Ne vemo, kjer se bo dobil za aprevizacijo? Fiziola ni bilo niti toliko, kot je bilo pozneje. Tuintam se oglašajo grizci; v par slučajih je bila smrtna. Tudi tifus je že poskusil svojo moč, pa upamo, da se zatre. — Sicer: V vsakdanjem življenju le trpljenje in žalost, zato vsak hrepeni in želi sreče miru!

Vinica. Umobolni užitkar Jurij Balkovec iz Zilje štev. 25, občina Vinica, je odšel dne 27. julija t. l. neznano kam. Balkovec je 76 let star, srednje velike postave, ima sive lase, črnkasto in suh obraz, sive brke. Bil je v črnih hlačah, belem suknjiču iz domačega sukna, v rujavem klobuku in bosonog. Kdor ga najde, mu plačam 100 kron. Marija Balkovec, Zilje hiš. štev. 25, pošta Vinica, Dolenjsko.

Gladbeck na Vestfalskem. Četudi smo tukajšnji Slovenci daleč proč od ljube domovine, vendar smo ostali in ostanemo čvrsti Slovenci in zvesti cesarju in domovini. Naše društvo sv. Barbare, kakor tudi društvo sv. rožnega venca se dobro drži. Prvo ima 179 članov (od teh je 93 v vojni službi), drugo pa 208 članov. Tudi blagajna ni prazna, kajti izkazuje 631.41 M. Vsak teden kroži v našem društvu 45 izvodov »Domoljuba« in 100 izvodov »Slovenskega Gospodarja«. Vsak mesec imamo zborovanje. Zadnjikrat smo se sešli 16.

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Na Nemškem so se začeli zelo prirozevat čez nesrečno državno gospodarstvo. Profesor Bornemann piše v »Landw. Presse«: »Povsod nam pravijo, da moramo vzdržati. Če bomo vzdržali, je odvisno od orožja in prehrane. Glede orožja delata država in obrt v lepi edinosti, da bi naredili zadosti vojnega materiala. Vojaštvo daje na razpolago potrebne delavce, preskrbuje je tovarnam zadosti sirovin, plačuje izdelke po zelo visokih cenah. Država ve, koliko je odvisno od vojnega materiala. To gospodarstvo je res zgledno. — Glede proizvodnje hrane so pa zadovoljni, da vse zasežejo, kar morejo. Kmetje so delali z neizmernimi težavami, čeprav jim je vsega manjkalo. Visoki gospodje so zadovoljni, da se le vse zapleni, kar je zrastle brez njih truda. Vsi vedo, da se ne more poljski

pridelek neizmerno povišati, da bo zadosti hrane za številno prebivalstvo; zato si pa prav nič ne prizadevajo, da bi pridelek pomnožili. Saj se še posvečevali niso, kako bi se to zgodilo.«

Zaradi slabe letine se je 1915—1917 res manj pridelalo. Mogoče, da bo drugo leto zopet boljša letina, toda pridelka bo manj, če si ne bomo sami pomagali. Za natančno in dobro delo manjka živine in delavcev. Zenske in otroci so storili več, kakor je kdo pričakoval, nadomestiti gospodarjev pa ne morejo. Eden glavnih vzrokov, da se bo tudi pri nas manj pridelalo, je **pomanjkanje hlevskega gnoja**. Na tisoče vagonov najboljšega sena in slame so morali kmetje dati armadi. Kjer ima vojaštvo veliko konj, se nagromadijo kupi gnoja, ki največkrat splešni in se vname, ker nebeden nanj ne pazi; doma pa gnoja manjka, ker živina, ki nam je še ostala, nima zadosti krme. Tudi stelje je povsod veliko manj, ker manjka delavcev. Ko solnce sije na zemljo, se v zemlji razkaja gnoj. Rastlina si poišče s koreninami raznih snovi, iz zemlje pa puhti ogljikova kislina, ki jo ujamejo rastline s svojimi listi. To delo narave je seveda le takrat mogoče, če je razen solnčne svetlobe tudi zadosti moče. — Ker je gnoja vedno manj, se bo gotovo tudi manj pridelalo.

Moč solnčne svetlobe. Rastline, ki so čez poletje v zemlji, ko najbolj solnce sije, dajo tudi največ hranljivih snovi, najmanj pa one, ki že julija zavustijo njivo. Res je pšenica najdražja, toda veliko več hrane da na istem prostoru rastlina, ki je čez celo poletje v zemlji, pesa, krompir in turšica. Izmed žit daje oves še največ redljivih snovi, ker ostane do avgusta na njivi. Treba bo torej dobro gnojiti in pred vsem imenovane rastline sejati, druge le po potrebi.

Krompir. Ko bi morali na Kranjskem za vse prebivalstvo dati krompirja po 100 kg na osebo, bi ga bilo treba okoli 5200 vagonov. Če računamo zraven še vse begunce in druge, pa 6000 vagonov. Ker sta pa dve tretjini ljudi na kmetih, bi ga prišlo za oddajo le 2000 vagonov. Pri tem je računano, da damo tudi za vse naše vojake isto množino, kakor pride na vsakega drugega, torej za vojaščino potrebni krompir. 2000 vagonov oddati je pa našim kmetom vendar nemogoče, ker je po Notranjskem in Gorenjskem vojaštvo samo pobralo ali kupilo krompir v veliki množini, da bo ljudem komaj za domačo potrebo ostalo. Če se to vpošteva in obenem pomisli, da pri nas niso nikdar pridelovali obrtnega krompirja za napravo špirita in škroba, katerega v severnih deželah pridelajo na stotisoče vagonov, potem je jasno, da se zamore celi Kranjski pripisati največ 1000 vagonov.

Mleko — teleta. Treba je poiskati potov, da se kolikor mogoče veliko hrane za ljudstvo dobi. Najbrž bi bilo za meščane in kmete boljše, da bi se teleta, ki jih gospodarji ne bodo redili,

bolj zgodaj odstavila, čeprav so lažja, in bi se mleko oddajalo. Tele porabi za 1 kg prirastka žive teže najmanj 10 do 12 litrov mleka. Teleta se plačujejo na živo težo po 3 K 1 kg, če so prav lepa. Kmet bo dobil za 10 litrov mleka največ 3 K. Če pa proda mleko, bo dobil za 10 litrov 5 K. Pečenke uživajo po mestih le bolj premožni. Gotovo zaleže več 10 litrov mleka za hrano ljudstva, kakor 1 kg pečenke. Pravijo, da je v štirih litrih mleka toliko hranilne vrednosti, kakor v 1 kg pečenke, čeprav se pečenki še malo krompirja doda. Torej teleta, ki se ne bodo redila, oddajte kolikor mogoče zgodaj.

Vlada je določila za navadno vino ceno 3 K. Gostilničarji ga smejo nekoliko dražje prodajati, da imajo svoj zaslužek. Cene grozdju so bile zelo visoke. Plačevali so 1 kg po 2 K do 2 K 50 vin., nekateri do 3 K. Če bodo ti kupci vino prodali, bodo napravili najbrž zelo veliko izgubo, ker bo vlada vztrajala pri svoji naredbi. Cena 3 K za 1 liter navadnega vina na debelo je zadostna. Kdor bo dražje prodajal, zna priti v sodniško preiskavo in obsodbo.

V Ameriki so veliki milini delo popolnoma ustavili iz neznanih vzrokov. Ameriška vlada je prepovedala izvoz zlata, srebra in papirnega denarja. Gotovo bo ameriški denar imel tudi po vojski največjo veljavo. Vlada se boji, da bi se tuji z njim ne okoristili. Kanadci so prepovedali izvoz žita v Združene države, ker morajo skrbeti za potrebe Angležke.

Zvišanje cen za seno in slamo. Z ozirom na slabo letino je urad za prehrano zvišal prevzemne cene za seno in slamo in določil: Za seno vseh vrst (travniško seno, otava, detelja vseh vrst itd.) 23 kron. Slama: a) Omlačna ržena slama 13 kron. b) Vse druge vrste žitne slame, potem steblovje graha in grašice, izvzemši turšično slamo, 11 kron. c) Fižolova, bobova, lečna, ogrščna, riževa in turšična slama 7 kron.

Predivo. Od vseh strani pritiskajo in prigovarjajo, naj bi letos vsi, ki zamorejo, posejali prav obilo lanenega semena. Domače blago iz prediva bo prišlo čedalje bolj zopet v veljavo, osobito, ker drugega blaga sploh ne bo dobiti, ali je pa tako drago, da je škoda denarja. Ako pridelamo veliko prediva, ne bo le na korist posameznikom, temveč tudi na splošni blagor, kajti predivo in laneno seme je izdatno pripomoglo, da so se onemogočili gotovi načrti sovražnikov. Za bodoče bo pa kmetovalcem tudi le na korist, če se karmoč iznebimo odvisnosti od sovražnega inozemstva.

Kdor nima lanenega semena, naj se obrne do kranjskih pooblaščenec v Višnji gori (glej inseratni del »Oklic kmetovalcem«) gg. Mih. Omahna in F. S. Škrabarja, ki bosta poslala posebne pole. Te pole se izpolnijo in oddajo pristojnemu županstvu, da bo moč pravočasno postreči z dobrim semenom.

Izdelovanje glogovega olja. Septembra in oktobra naj se oberejo glogove jagode v čeber ali škaf ter zalijejo z vodo tako, da jih ravno pokrije. Čez 8, 10 ali 15 dni jih

vzamemo iz vode, spravimo v vrečo ter teptamo v vroči vodi — kolikor moremo zdržati — tako dolgo, dokler se da kaj soka iztisniti. V vreli vodi jih je treba mehčati zato, da se one sadne celice in stani, ki vsebujejo olje, vsled toplote razmaknejo in odpro. Tak sok kuhamo potem v kotliču dotlej, da se zgosti. Ko se ohladi, filtriramo skozi plateno cunjko ali pa enostavno precedimo skozi gosto rešeto ali cedilo ter spravimo potem to olje v steklenicah ali drugačnih posodah. Tako olje je navadnemu olju zelo podobno, le bolj zelenkaste barve je in ostrejšega okusa, vendar pa kljub temu bolje diši in ugaja kot laneno olje.

Zeljate glave so tudi zaplenili. Urad za prehrano je odredil, da ne sme zeljnatih glav nihče prodati ali zrezati za kisanje, razen kar potrebuje za domačo porabo. Obenem so določene najvišje cene, namreč 45 kron za 100 kg. Posemeznim deželnim vladam je dovoljeno, da to ceno za svojo deželo znižajo.

Preskrba z obleko. Vlada je izdala naredbo, s katero se za vse dežele vpelejo listki za obleko. S to napravo hoče vlada zagotoviti tudi najrevnejšim slojem nekoliko obleke. V vsaki deželi se ustanovi poseben urad, ki bo uravnil prodajo in promet z obleko, oziroma blagom. Inseriranje, s katerim priporočajo trdke svoje blago po časopisih, bo odslej prepovedano. Naredba ima tudi določbe glede stare obleke in starega perila. Vsak, kdor bo hotel kupiti kaj novega, bo moral dokazati, da novo obleko ali perilo nujno potrebuje, potem bo dobil karto. Podrobnejše o tem bo povedala deželna vlada.

Kuharska gospodinjstva šola pri uršulnikah v Ljubljani

s pravico javnosti prične zaradi sedaj nastalih vojnih razmer šolsko leto 1917 — 1918 še le s 15. oktobrom t. l. in ne dne 3. oktobra, kakor je bilo prvotno rečeno, ker namreč večina učenk in tudi del učiteljstva ne more priti do tega termina v Ljubljano.

Priglasovanje je zaključeno za letošnje leto. Tudi je te dni internat kuharske gospodinjstva šole zaradi sedanjih vojnih razmer zgubil nekaj prostorov. Vsled tega je vodstvo primorano več prijav odkloniti, in sicer vsem onim učenkam, ki niso še izpolnile 16. leto svoje starosti, nadalje onim, ki nameravajo šolo obiskovati le nekaj mesecev, in še nekaterim drugim učenkam, ki glasom šolskih statutov ne morejo biti vsprejete. Dotične učence bodo pa že še obveščene pismenim potom, kakor hitro bo odprt poštno-pisemski promet.

Tudi ne bodo letos zaradi prenapolnjenja šole in zgoraj omenjenih v zadnjem času nastalih razmer na novo vsprejete slušateljice, to so one učence, ki posečajo le eni ali drugi predmet.

Šola je torej letos otvorena le rednim učenkam, to je onim, ki prisostvujejo vsem predmetom skozi vse leto.

Razun teoretiškega in praktičnega pouka v kuhinji, šivanju, gospodinjstkih opravilih itd. obsega učni načrt kuharsko-gospodinjstve šole tudi verouk, jezikovni pouk, računstvo itd. Pouk traja 10 mesecev in se vrši izvzemši nedelje, praznike in še nekaj drugih ferialnih dni v obče vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Učenke, ki obiskujejo vse leto redno šolo in so stare nad 16 let, dobe koncem leta izpričevala.

Na šoli sta dva plačilna razreda. V prvem plačilnem razredu plačujejo učenke, ki stanujejo v zavodu za pouk 10 K, za hrano, stanovanje, pranje, razsvetljavo itd. pa 80 K, torej skupno 90 kron mesečno; v drugem plačilnem razredu pa stane pouk 10 K, hrana, stanovanje, pranje razsvetljavo itd. 50 kron, torej skupno 60 K mesečno. Učenke obeh razredov imajo pouk skupen, le hrana je v drugem razredu bolj preprosta in navadna.

Vnanje učenke, to so one učenke, ki stanujejo doma, plačujejo ukovine 10 K, za opoldanski obed pa 36 K mesečno, skupno 46 K.

Vse učenke prvega kakor drugega razreda vplačajo pri vpisovanju 5 K vpisnine.

Učenke, ki so sprejete, naj bodo tu najkasneje do 14. oktobra; dne 14. oktobra naj ne prihajajo.

Slike in črtice z bojišč.

Kako smo živeli na vrhu gore Sv. Gabrijele...

Bil je lep, jasn večer. Luna je prijazno svetila, ko dobimo povelje, da odinemo v strelske jarko. Po večerji spravi vsak svoje reči vkup in hajdimo naprej. Nismo še korakali četrte ure, že smo bili v sovražnem artiljerijskem ognju. Na srečo so padali šrapneli in granate vedno preko nas. Naj še omenim, da je bilo med nami veliko mladih fantov, ki še niso slišali take godbe. Izprvega so glave stikali, pa so se hitro privadili in šli z drugimi neustrašeno naprej.

Končno pridemo do cilja brez večjih izgub. Sovražnik nas je sprejel še dokaj prijazno, ni namreč preveč streljal. Takoj gremo vsak na svoj prostor in čakamo dneva. Zjutraj pridejo sovražne patrulje in počnejo napadati z ročnimi granatami. Toda kaj hitro jo poberejo, ko jih par poderejo naši strelci. Takrat smo videli, kako znajo Italijani bežati: kar drug preko drugega, da je bilo veselje gledati. Zdaj pa v jezi, ker se jim je ponežrečilo, počne sekati težka artiljerija, da je bilo groza. Okoli enajstih predpoldnem začno zopet napadati pešči. Šli so kar v masah. Tedaj pa počno naše strojne puške svoje pogubonosno delo, da so kar padali eden čez drugega. To videč preostali spet beže preklinjajoč Cadorno, da jih kar pri belem dnevu žene v smrt. Tako so potem dan na dan napadali, ne da bi naše postojanke za korak nazaj potisnili. Včasih so kar po dvanajstkrat naskočili en dan, a gora Sv.

Gabrijela je ostala v naših rokah. V tem času smo ujeli veliko Italijanov, med njimi več častnikov, ki so pripovedovali, da je Italija prav pri slabem vojaštvu.

Naj še omenim slučaj, kako malo strahu imajo naši fantje pred Italijanom. Nekega večera sta šla dva fanta po nekih opravkih. Ker je bila tema in poti nobene, sta zašla do sovražne črte. Kar ju ustavita dva Italijana z nasajenimi bajoneti in ju hočeta gnati s seboj. Ta dva nič ne pomišljata, marveč si mislita: Ne boš, Italijan! Pograbitja jima puške in ju srečno pripeljeta v naše postojanke, kljub temu, da je sovražnik nanje silovito streljal. Takih in enakih slučajev se je več pripetilo, kar priča, kako hladnokrvnost ohranijo naši fantje v najnevarnejših trenutkih. Na hribu Sv. Gabrijela so si naši izpletli nov list v venec slave, kar priča pohvala našemu polku z najvišjega mesta.

Vojna pošta 646, dne 18. septembra 1917. Jurij Poček.

Listek

Zvonarjeva hči.

(Povest. — Spisala E. Miller. — Priredil Fr. Steržaj.)

(Dalje.)

20. Deček.

Mirko je hodil v šolo k mestnemu magistru. Učil se je nemško in latinsko. Učene mu je šlo gladko.

»Vse to lahko še rabi,« je rekel oče. Naučil se je pa tudi zabavljic proti »papistom«. »Klečeplazci, svojeglavci« so vpili dečaki za njegovo sestro; — zato pa jih je pošteno nabunkal.

Povedal je svoji materi: »Magister je dejal in ta mora vedeti, da vi molite Marijo, ko smemo vendar samo Boga moliti.« Preplašena mati je skušala s priprostim pa zgovornimi besedami razložiti češčenje Marijino pri katoličanih.

Deček je zelo ljubil svojo mater in ona ga je skušala z vsemi ljubezenskimi vezmi navezati nase. Vsak dan se je nanovo vojskovala za njegovo srce in njegovo zaupanje. Ko je šel ob nedeljah z očetom k luterski pridigi, mu je pripenjala svež ovrtnik, pogledala ga gorko in dejala:

»Misli, ko boš molil Očenaš, name in na sestrico.«

S štirinajstim letom se je pričel pouk za lutersko potrjenje. Dan za dnem se je učil vrste izrekov. Njegove živahne ustne so jih naglo izgovarjale, ne da bi se kaj zmotil ali prenehal.

»Lepi izreki, koristni izreki, globoki izreki,« je rekel oče. Rozika pa si je mislila: »To vendar ni priprava za potrjenje; kar bi moralo biti glavna stvar, tega ni.«

Deček je moral pokazati, da je kos vsakemu vprašanju svojega pastora. Če bi se mu ustavilo, bi bila to sramota za vso družino. Nasprotno, če pa mu je šlo gladko, kot namazano, je bila to za vse velika čast — in pohvala zanj.

Materi se je zdel najbolj pomena vreden rek, ki ga je navadno dal pastor vsakemu posebej za poznejše življenje.

»Kaj bo neki dal otroku kot nauk za življenje?« je mislila sama pri sebi. »Pač mu ne bo dal kaj takega, kar bi ga spominjalo na versko razliko, kar bi mu bilo v sramoto in drugim v pohujšanje...« Prav nič se ni vedelo, kaj se lahko vse zgodi na tak dan.

Ono jutro je bilo jasno in lepo, kakor Marijčina bela nedelja. Cvetlice so se šopirile na mizi in roditelja sta se pripravljala v lutersko cerkev. Deček je bil razburjen in je neprestano mrmral svoje izreke. Hotel je biti obema v čast in ponos. Prijel je svojo mamico za roko in pristavil živahno: »Danes greš pa ti in Marijca z nama. Bosta slišali, kako glasno in razločno bom odgovarjal na vprašanja. Bodita brez skrbi, jih dobro znam.«

Pridni učenec je bil poln poguma in oče ga je prijazno potrepljal po rami.

Kako drugačna čustva so obvladovala danes vse, kakor pred dvema letoma na Marijčino belo nedeljo. Celo oče sam je bil raztresen in brez posebnih pobožnih občutkov. Uvidel je sam pri sebi, da tukaj mati ni mogla prav nič vplivati na dečka; prav nobenega stika ni imela z dečkovim srcem na današnji dan. Oče sam pa tudi ni bil v nobeni zvezi s svojimi sovražniki. Dozdevalo se mu je vse tako, kakor bi se napravljali za ljudsko veselico, pri kateri naj bi se njegov sin posebno postavil. Zasramoval se je svoje lastne mlačnosti — in resnega, temnega obraza je šel na strani svoje žene. Rozika se je še vedno vojskovala sama s seboj. Cele dneve prej je razmišljala o tem.

»Ali naj ležem ta dan? Svojega lastnega otroka vendar ne bom vodila k luterskemu oltarju.« Toda otrok! Ali naj mu krati veselje? Ali ni njen mož na belo nedeljo klečal ob njeni strani zaradi otroka? Mora iti — da javno odstopi svojega otroka — katoliška mati — luterski ver! Nič ne pomaga, če bi se branila, noben klic po usmiljenju, noben obup, ki se jo je ponoči loteval. Kakor je sama hotela — tako je prišlo.

V cerkveni klopi je stala s sklenjenima rokama in stisnjenima ustnoma... Danes so ji vzeli najboljši, kar je imela — njenega otroka.

Marijca, ki je bila zadnja leta vitko vzrasla, je stala z vpognjeno glavico ob razburjeni materi. Njeno gorko srce je plakalo za bratcem. Zakaj se je mati poročila z luteranom? Seveda, oče je bil tako dober, tako ga ima rada. Niti misliti si ne more, da bi bil kak drug njen oče, tudi najboljši katoličan. Zakaj je oče drugovec in sedaj še bratec poleg nje? Grenke so bile danes za vse te ure!

Mirkov jasni glas je vse predramil iz zamišljenosti. Odgovarjal je razločno in določno na stavljena vprašanja.

»Kako lepo poudarja,« si je mislil oče in zrl ves ponosen na sina.

(Dalje.)

Jesen.

Je pa davi slanica pala
na zelene travnike,
je vso travco pomorila
in vse žlahtne rožice.
Narodna.

Listje rmeneva
in se osipa,
gola je lipa
sredi vasi:

lipa košata,
kjer prepevali
fantje so zali
pesmi lepé.

Slanca je padla,
slanca nemila,
in pomorila
rožicam cvet.

Kratki so dnovi,
dolge noči so,
trudne oči so,
spanja pa ni.

Žalostno srce
cvetja pogreša,
petja pogreša
fantovskih grl.

Cvet je umorila
slana ledena,
toča svinčena
mladeničev cvet.

Vigred spet s cvetjem
trate ogrne,
več pa ne vrne
kar vzela je smrt!

Vide.

Tedenska pratika.

Petek, 5. okt. Sv. Placid in tov., muč. († 546). — Sv. Marcellin, šk. — Sv. Apolinarij, šk.

Sobota, 6. okt. Sv. Brunon, ustanovitelj reda kartuzijancev, ki so se pred leti nastanili tudi v Pleterjah na Dolenjskem († 1102).

Nedelja, 7. okt., 19. pobink. Evang. o kraljevi ženitnini. — Sv. Tajda, spokornica. — Sv. Justina, dev.

Ponedeljek, 8. okt.: Sv. Brigita, vdova, varhinja švedije. († 1373.)

Torek, 9. okt.: Sv. Dionizij, šk. — Sv. Eleuterij.

Sreda, 10. oktobra.: Sv. Frančišek Borgia. († 1572.) Ustanovil v Rimu zavod za vzgojo misijonarjev. — Sv. Gereon, muč.

Četrtek, 11. okt.: Sv. Firmin, šk. — Sv. Ludovik Bertrand, misijonar. († 1526.)

Solnce vzhaja ob 6. uri 09 m.; — zahaja ob 5. uri 26 min.

Luna: Zadnji krajec 7. okt. ob četrtna polnoč.

Sv. Frančišek Borgia.

Franc Borgia, vojvoda pokrajine Gaudia in vrhovni kapitan v Kataniji, je bil l. 1539. pooblaščen, naj spremlja truplo

umrle kraljice Izabele do knezje grobnice v Granadi. Preden so krsto položili v grob, so jo morali vpricho vojvode odpreti, da se prepriča o resničnosti smrti. Umrli kraljica je bila po obrazu tako spremenjena in skažena, da se je vojvoda vidno prestrašil. Pogled na kraljico, ki je poprej slovela po izredni lepoti, ga je tako prevzel, da je sklenil začeti novo življenje. Napravil je obljubo, da ne bo več v službi svetnih knezov, marveč hoče slediti klicu božjemu, ki ga je tako očividno pozval v službo Gospodovo. Čez leto dni mu je umrla soproga, nakar se je vojvoda poslovil od sveta. — Prav tam, kjer je poprej vladal kot kraljevi namestnik, je hodil odslej v ponošeni, raztrgani obleki — oznanjujoč domačinom nauk Kristusov. Da bi se odtrgal od vseh svetnih služb in časti, je stopil v družbo Jezusovo. Tu se je tako odlikoval, da so ga kmalu izvolili za vrhovnega prednika. Toda svetnik je postal vsled tega še bolj ponižen. Smatral se je za grešnika pred Bogom ter opravljal najnižje službe. Ko so Turki nadlegovali Evropo, je papež Pij V. povabil krščanske kneze na brambo in vojsko. Poslal je svojega nečaka, da bi jih navduševal za sveto vojsko; pridržen mu je bil tudi Frančišek, ki je pa med potjo umrl 10. okt. 1572. Papež Klemen IX. ga je prištel 1671 med svetnike.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kaknega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

To in ono.

Za poškodovance na Kor. Beli so darovale župnije: Radovljica 628 K, Kranj 131'30, Begunje 657, Bela peč 60, frančiškanska župnija Ljubljana 71, Brezovica 120, Šenturška gora 60, Krka 250, Sveti Gregor 150, Mošnje 100, Kamna gorica 90, Postojna 100, Begunje 81'70, Dovje 300, Trstenik 125, Javorje pri Poljanah 70, Dobrava pri Kropi 80'64, Sv. Jakob ob Savi 105, Ihan 100, Šmarje 442, Studenice pri Polčanah 10, Leskovica 80, Št. Vid nad Ljubljano 500, Zasip in Dobrava 260, Breznica 480, Selca 320, Besnica 150, Zagorje na Krasu 21'60, Št. Lambert 138'92, Rateče 66, frančiškanska župnija Ljubljana 45, Blagovica 30, Lesce 190, Podbrezje 140, Duple 20, Stara Loka 410, Sv. Lenart nad Škofjo Loko 150, Srednja vas v Bohinju 650, Trebnje 130, Bukoviška 23, Sočrga na

Primorskem 50, Movraž pri Buzetu 50, Boh. Bela 150, Domžale 100, Preloka 50, Rudnik 50, Škofja Loka 150 K.

Pri vojaki. Narednik: »Ti, Čebular, ti si prav gotovo najbolj neumen v celi kompaniji. Ali imaš še katerega brata?« — »Imam, gospod narednik.« — Narednik: »Ali je ta tudi tako neumen kakor ti?« — »O, precej bolj neumen.« — Narednik: »Tako, kaj pa je?« — Čebular: »Narednik.«

Vprašanja in odgovori.

Kaj je z g. poročnikom Barletom? — tako povprašujejo prijatelji in bralci »Domoljuba«, ki pogrešajo njegovih mičnih dopisov s fronte. — Odgovarjamo kratko: Bil je nekoliko obolel, dobil tri tedne dopusta, obiskal urednika, šel nazaj h kadru v Gradec, odkoder bo najbrž poslan zopet na bojišče. Upamo, da se še kaj oglasi — morda tudi iz Gradca.

Minka: Ako je bilo povišanje, ki je postavno, svojevolično črtano pri blagajničarju, naj se naznači pri glavarstvu. Možno je, da je bila prečrtana le kakšna napaka, zato treba dobro pogledati.

SKRIVALNICA.

Res ludó vojaško je trpljenje, a še slabše je pobegeže življenje. Dom njegov je gozd, samota, spremlja izdajalstvo ga — sramota. Tudi tu je v starem gozdu skrit pobegež; vest plaši ga, strah njegov je delež. Znal je pač orožnikom uiti; ali mogel se bo tebi skriti?

100 litrov zdrava domače pijače osvežujoča, dobra in željo ganeča si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananasa, jabolčnik, grenadine, malinove, poprove mete, brusnične, pomerančnik, dišečo perla, višnjeve, škandl na more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča namesto ruma ali šeganja. Seznanimi navodilom stanejo K 12* fran. po povzetju. **JAN GROLICH** drožerija pri angolu, BRNO 641 Morava.

500 kron v slatu če ne odstrani krema Grolich z raven spadajočih pralnih praškom vsu solčne pege, maroge, solčne opekline, ogre, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kože mladostno svežo in nežno. Cena K 6*85 s poštnino vred. 3 porcije stanejo K 17*—, 6 porcij K 32*60. Vse brez kakih nadatnih stroškov. Naslov za naročila **JAN GROLICH**, drožerija pri angolu, Brno 641, Morava.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 26. sept.: 74, 49, 29, 40, 38.
Linc, 29. sept.: 41, 14, 62, 5, 84.

Nabiralke ženskih las

opozarjam, da kupujem ženske lasce od 1. oktobra naprej še po višji ceni kakor do sedaj. Pošljite uzorce las do 35 dkg. Izdelovalnica kit **J. Svetec. Rudolfovo. Glavni trg.**

Prodaja hiša z vrtom

in svinjakom v prijaznem kraju na Spod. Štajerskem. Naslov v upravi lista pod št. 2362, ako znamka za odgovor.

Kupim smrekov gozd

mlado zaraščen, ali posestvo, obstoječe iz njiv, travnikov in gozda, s hišo in gospodarskimi postopji, blizu železnice najrajši s trgovsko hišo kje na Dolenjskem ali na Štajerskem. Ponudbe se prosi na upravnništvo tega lista pod »Trgovac« št. 2423.

Nakup gozdne rese

Deželno mesto za krmila kupuje reso (vresje) in plačuje 100 kg po 10 K.

Resa mora biti rezana od tal, da ni preveč lesnata, in vezana v šope (butarce) da se lahko naklada; dalje mora biti suha in očiščena peska in prsti.

Nakupovalci, ki želijo reso prevzemati in dobaviti na bližnji železnični postaji, naj se prigrasijo pri Deželnem mestu za krmila v Ljubljani, Turjaški trg št. 3, kjer dobe vsa potrebna pojasnila.

Edino dobri in solidni stroji so samo »Gritzner« in »Afrana« Prednosti: krogičen tek, biserni ubod (Peristich). Pouk o vezanju in krpanju brezplačno v hiši. Edina tovar. zaloga živalskih strojev

Josip Petelin
Ljubljana

blizu franc. mostu, 3. hiša za vodo.
10letna garancija.

Naročajte sobotnega, Slovenca

100 litrov zdrava domače pijače osvežujoča, dobra in željo ganeča si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananasa, jabolčnik, grenadine, malinove, poprove mete, brusnične, pomerančnik, dišečo perla, višnjeve, škandl na more. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča namesto ruma ali šeganja. Seznanimi navodilom stanejo K 12* fran. po povzetju. **JAN GROLICH** drožerija pri angolu, BRNO 641 Morava.

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, ki rade, svetle, in sive lase in brade za trajno temno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2*70.

Rydyol je rožnata voča, ki živo pordeči blede lase. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2*45. Povzetje 53 vinar. ved. Naslov za naročila **JAN GROLICH**, drožerija pri angolu, Brno 641, Morava.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir.
„rujavo mazilo“. Mali lonček K 1-60, ve-
liki K 3— porcija za rodbino K 9—. Za-
loga za Ljubljano in okolico: **Lekarna pri**
zlatem jelenu, Ljubljana, Marjina trg. 1032

Divji kostanj in želod

kupuje Deželno mesto za krmila, ki
išče zato nakupovalcev po deželi.

Nakupovalec ima prevzeti divji
kostanj in želod v zrelem in su-
hem stanju, ga na svojo nevarnost
shraniti in varovati pred vsako po-
kvaro, dokler ga Deželno mesto za kr-
mila ne prevzame. Imeti mora pri-
pravne, zračne in suhe prostore za
shrambo. Nakupovalec mora voditi na-
tančne zapiske o prevzetih množinah
in plačanih cenah, kateri zapiski mo-
rajo biti na vpogled Deželnemu mestu
za krmila in Centrali za krmila.

Divji kostanj v popolnoma suhem
in zdravem stanju se plačuje po **30 K**,
premalo suho blago primeroma nižje.
Želod se plačuje tudi v popolnoma su-
hem stanju po **70 K**, nesuh primeroma
nižje. Kostanj in želod se ne sme klati-
titi, ampak le dozorel po tleh nabirati.
Kostanj in želod prevzame po potrebi
Deželno mesto za krmila najbližnji po-
staji in ga plačuje, naloženega v va-
gone, kostanj po 35 K in želod po 75 K.

Nakupovalci naj se priglasijo dne
10. oktobra pri **Deželnem mestu za**
krmila v Ljubljani, Turjaški trg št. 3,
I. nadstropje.

Razširja te „DOMOLJUBA“!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprotoma proti požarnim škodam: 1. razne vrste izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom
zgradbe; 2. vse premično blago, mobilije, polske orodje, stroje, živino, zvonove in onake, 3. vse poljske pri-
delke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na stihenje, oziroma doživetje
in druge kombinacije in proti neugodam, vsake vrste podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno
nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.
Varnostni zakaž in udnine, ki so znašale l. 1912 K 1073.34-17, se poskusebno konec l. 1913 na K 735.147-17.
Toda, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastele zaklad.
Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Preseku, kakor tudi
po vseh širah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Oklic kmetovalcem!

Bliža se čas setve lanu.

Vsak kmetovalec naj si od pridelanega lanenega semena pridrži za setev
le najboljše. Kdor nima semenskega lanenega semena ali pa ne zadosti, naj se
obrne na naše pooblaščenca, ki mu bodo seme sporazumno z nami pravočasno
preskrbeli. Naša glavna zastopnika za Kranjsko sta gg. Mihael Omahen in F.
S. Škrabar, oba v Višnji Gori na Dolenjskem.

Dolžnost vsakega kmetovalca je, da letos vsaj še enkrat toliko lanu
poseje, kot pretečeno leto; dolžnost vsakega, ki dosedaj ni lanu sejal, je, da se
obrne na naše posredovalce in zahteva seme ter kolikor le mogoče veliko la-
nu poseje!

Da kar največ lanenega semena in prediva pridelamo, ni le v prid vsa-
kega posameznega kmetovalca, temveč tudi v splošno državno korist, kajti
naše predivo in laneno seme nam je v veliki meri pripomoglo, da so se gotovi
načrti sovražnikov izjalovili; pa tudi po vojski bo velike važnosti, da bomo
imeli sami zadosti prediva in lanenega semena, ter postanemo vsled tega ne-
odvisni od sedaj nam sovražnega inozemstva, kar bo zopet kmetovalcem le v
korist.

Zato Vas prosimo, zahtevajte od naših pooblaščenecv vprašalne pole,
ki jih kar najhitreje in natančno izpolnite, ter oddajte pristojnemu županstvu,
da na ta način dobimo natančen pregled in da nam bo mogoče Vas pravočasno
podpirati z novim semenskim lanenim semenom!

Austrijska centrala za predivo, Trautenu.

**Neomajno
vzdržati**

je naše načelo, ako se hočemo zanesljivo držati
resnice in pravilnosti našega stališča. Rabimo
i nadalje **«LYSOFORM»**, ker smemo biti uverje-
ni, da nas vedno varuje pred vsakim okuženjem.

Samo pri meni

morete po visoki ceni prodati lepe, čiste, dobro posušene

gobe

Kupim vsako množino. Da prihranim stroške in pota,
jih prevzamem na željo tudi na domu prodajalca, ako mi
naznani svoj natančen naslov in pa množino posušenih
gob. Obrnite se zaupno name. Nikomur ne bode žal.

FRANČIŠKA OPEKA, trgovka na Vrhniki.

Druporočamo

*kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovincem!*

Suho, dobro dozorelo seme solnčnih rož

kupi Mat. Dežman, Ljubljana, Kopitar-
jeva ulica 6.

Iskustovanje in naj-
večja zaloga

kilnih posov (bruh-bandov)

Trebušni pas od K 5, 7,
8 do 20; kilni pasovi od
K 4, 5, 6 in 8; pasovi so
obustrani podvojeni seno,
pasovi za otroke od K 1-60,
do 4. — Zaloga blaga iz
pumila za babice in bol-
nice, gumijave nogavice
in blazine. Umetno mogo,
roke itd. Za gosp. sprav-
nike založu vsakovrstnih
instrumentov. Povšek na
to cene znaša 20—30%.

Za obilna naročila se priporoča

K. PIOTROWSKI, Ljubljana

33 Sv. Petra cesta št. 33.

Po konkurenčnih cenah.

Vračanje na pošti naj se priloži znamka.

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumno, jasež, repno,
korenjevo, razna travna in druga domača se-
mena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pri-
delkov kupuje **SEVER & URBANIČ, Ljubljana,**
Wolfova ulica 12.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi živ-
ljenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti
zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v
odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani,
Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %.

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži,
ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

!! Ako še niste, pošljite naročnino !!

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je
mojstrsko delo urarske umetnosti!

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče zamenjam!

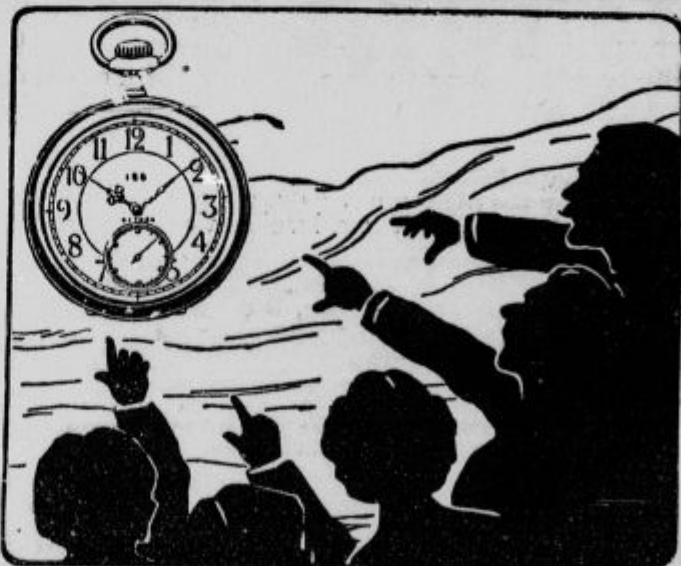
Velika izbira ur, verižic,
prstanov, lepoticja, daril
itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
stoj in poštnine prosto.

- St. 99410 kovinasta anker Roskopf
ura K 12'40
- » 99449 Roskopf ura, grav. močna,
2 pokrova K 16'80
- » 99600 Radijska žepna ura ponoči
sveteča K 16'20
- » 99865 kovinasta verižica K 1'60
- » 99645 Uhani amer. double zlato
K 3'40
- » 99022 Srebrni rožni venec K 9'50

Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lasna protokolirana tovarna ur v Švic.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

**Dobri brivski in
sirični aparati**

1. a. briv iz
srebro-ehla K
35, a. 4. var-
nostni brivski
a. arati, poniki
K 12, 20. Per-
seki s 6 rezili
K 16, 20. dvorez,
res. rezila tucet
K 5, 6.
1. a. k. se-
strižna.
K 11.

Za ene dovo: ena
al denar nazaj. 1. a.
šilja po povzetju ali
predplačilo. c. in kr.
dvorn. založ. **JAN
KONRAD**, izvo-
z. in trdnja. Brück
št. 17, 1. Češko 12.

8 vinarjev

(za 1 dopis.) Vas
stane glavni ce-
niti, ki se dopo-
ljuje na zahtev
brosplačno.

Prva tovarna ur

Jan Konrad

c. in kr. dvor. zal. Brück 1554 (Četka.)

Nikoli ali jeki. ure na sidro
K 6, 7, 8. Vojno-spomin.
nikln. ali jeki ure K 11, 12, 13.
armadne radij. ure iz nikla
ali jela K 12. Masiv. srebrne
šokopt. remon. ure s stor.
K 19, 20. Budilke stenske
ure v veliki izbiri po nizkih
cenah. 3 letno pismono jum-
stvo. - Pošila po povzetju.
Zam. dovolj, ali denar nazaj.

Čudovito šilo za šivanje le K 3'90

Nase čudovito ročno šilo za šivanje šiva tako
malo prebrine vbrde kot šivalni stroj. - Naj-
večja iznajdba, s katero more vsak sam krpiti in
šivati usnje, raztrgane čevlje, kensko o rmo,
kožnovočno, preproge, poginjala za vozove, šot-
tore, klobočevino, plašče za kolosa vreče, platno
in vsake druge močne bino. Dobrota za roko-
delce, km. te in vojake. Neobhodno potrebno za
vsakega. Trdna konstrukcija, zelo lahka uporaba.
Jamstvo za porabo. Mnogo pohvalnih pisem.
Cena komol. šila s sukenecem, 4 raznimi šivankami
in porabnim navodlom K 3.90, s kosi K 11-
5 kosov K 18. - Pošila po povzetju, (na boljšo
proti pred plačilo.) 1552

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hossgrasse 13-404.

Suhe gobe (jurčke)

lepo sušene kakor tudi prazne vreče, brinjevo
olje, lesnike in orehe

kupiye po najvišjih dnevnih cenah

M. Rant, Kranj

prva eksportna tvrdka deželnih in gozdnih
pridelkov. 2092

Jaz Ana Csillag

s svojimi 18. cm dolgimi orjaškimi
Lorelei-kimi lasmi, ki sem jih dobila
po 14 mesečni r. bi pomade, ki sem
jo znanja sama. To je edino sred-
stvo proti lpadanju las, za njih rast
in n. govanje, za ojačitev lasišča,
pri moških krepko pospešuje rast
brade, in že na kratki dobi daje lasem
in brad naravni blek in polnost.
in jih varuje pred prezgodnjim osive-
njem do najvišje starosti.

Lonče po K 6.—, K 10.— in K 15.

Po pošti se pošila vsak dan po vsem
svetu s pošilnim povzetjem ali denar
naprej iz tvornice, kamor je nasloviti
vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt 11.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne neugodne in
jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in
smrt, otroških dot. rentna in ljudska ne-
zgodna in jamstvena zavarovanja.Javen zavezi. Absolutna varnost. Nizke premije. Naj-
ugodnejši pogoji za vsako zavarovanje.Stanje zavarovanega kapitala K 175,000,000—
Stanje garancijskih fondov K 55,000,000—Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti gosteni
in poštino prosto. Spesooni zastopniki se spreje-
majo ved najugodnejšimi pogoji. 1917

Sijajno bodočnost

ma o turske in nove srečke vsotr. skega Rdečega
kr. za valed. ml. va. - eno zvez. č. se. cenarje
vrednotil Vsaka srečka zadene! Glavna dobika
20/7

1,000,000 kron!

Natančno pr. usnijo z lerskim načrtom razpošila brez-
plačno. S. čekovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Automatična pas:

za podgane K 5-80, za miši K 4 00,

love brez nadzorstva do 40 zi-

vali v eni noči, ne zapuste ni-

kake sredi in se same zoje-

ustavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na ti-

soče ščurkov v eni noči, po K 5 70. Past za muhe

„Neva“ komad K 2-30. Povsod najboljši uspehi.

Mnogo zahvalnic. Pošila se po povzetju ali proti

predplačilu. Poština 80 v. izvoz. trvd. Tintner,

Dunaj III., Neulingg 26-L.

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in
manjših množinah tvrdka 2353

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta šte. 6, za frančiškansko cerkvijo
sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so ro-
polnoma varno naložene, ker poso-
jilnica daje denar na varna posestva
na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo
en milijon kron. — Stanje hranilnih
vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo
26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega pla-
čuje zavod sam za svoje vložnike, tako da
dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone
25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi
po pošti in daje za njih vplačilo na razpo-
lago poštne položnice. Sprejema tudi vloge
na tekoči račun ter daje svojim zadrugnim
posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez
nje na osebni kredit proti poročtvu ali
zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se
eskomptujejo najboljše.

